

ATAUM E-BÜLTEN

Kasım 2008

Sayı 1

İçindekiler

-Almanya'da ordu merkezli tartışmalar
Zafer ÖRNEK

-Alman ekonomisinin başı bu sefer dertte
Nazlı Seza ONAT

-Avusturya'da Sol sustu, Sağ konuştu
Merve KORKMAZ

-Belçika'da siyasi kriz sürüyor
Nagehan ŞEN

-Çek Cumhuriyeti'nde Radar Üssü tartışmaları
Zahide Tuğba ŞENTERZİ

-Fransız yargısının sorunları
Nagehan ŞEN

-İspanya Frankocuları yargılamayı tartışıyor
Ceren DÖNMEZ

-İngiltere Afganistan'daki varlığını tartışıyor
Özge DOĞAN

-Ekonomik kriz İtalyanları da vurdu
Nertila DOKA

-Ulusal Program: Avrupa Birliği ile müzakerelerin yol haritası
Erhan AKDEMİR

-AB yolundaki Türkiye'den 'kibirli' salvolar
Erdem GÜNEŞ

-Avrupa yüzünü ABD'ye döndü: Yeni bir Bretton Woods mu doğuyor?
Kapitalizmi kim kurtaracak?
Esra AKGEMCİ

-Portre: Yeşil-Kızıl Danny
Yeşim ÖZTÜRK

-Avrupa basınında Jörg Heider'in ölümü

Almanya'da ordu merkezli tartışmalar

Zafer ÖRNEK

20 Ekim 2008'de Afganistan'ın kuzeyindeki Kunduz kenti yakınlarındaki Alman askeri kampına yapılan saldırıda 2 Alman askeri öldürüldü ve aynı gün internet üzerinden açıklama yapan Taliban örgütü saldırıyı üstlendiğini bildirdi. Tatilini yarıda kesen Almanya Savunma Bakanı Franz Joseph Jung, saldırıyı şaşkınlıkla karşıladığını açıkladı. Avrupa Birliği Dış İlişkiler Sorumlusu Javier Solana da durumu kınadığını beyan etti. Ertesi gün internette yayınlanan bir videodaya Özbekistan merkezli ve El-Kaide bağlantılı bir grup adına konuşan Eric Breiningen isimli bir Alman, Almanya'ya yönelik bir saldırı planlamadıklarını, fakat Alman Ordusu Afganistan'da bulunduğu ve işgalci ABD'ye destek verdiği sürece askeri kamplara buna benzer eylemlerin gerçekleştirileceğini dile getirdi.

Çalkantılı Ekim

Afganistan'daki gelişmelerden sonra, son dönemde Alman siyasetinin odağı olan Alman Ordusu (*Bundeswehr*) hakkında yapılan tartışmalar da artmaya başladı. Bu yoğun süreç aslında Ekim başında Almanya Federal Parlamentosu'na sunulan ve Almanya'nın Afganistan'daki varlığına karşı muhalefetin sesi olan 22000 imzalı dilekçe ile başlamıştı. Yeşiller, Sol Parti ve bazı sivil toplum örgütlerinin başını çektiği bu hareket, Britanya'nın Afganistan Komutanı Bridagier Mark Carleton-Smith'in "Biz bu savaşı kazanamayacağız!" demeci üzerine Alman birliklerinin Afganistan'da bulunmasının manasız olduğunu iddia etti. Her ne kadar Afganistan'ın çöken siyasi yapısının ve bölgedeki şiddetin kendileri için sorun oluşturmadığını, bunun Afgan unsurlarca çözülebileceğini ifade ederek esas soruna bir çözüm getiremiyorsa da, işgalci güçlerin varlığının eleştirilmesi konusunda Carleton-Smith önemli bir ivme yaratmış durumda. Parlamenta sunulan dilekçeyi bu çıkışın Almanya'daki yansıması olarak değerlendirmek mümkün.

Eleştirilere kulak tıkayan Hıristiyan Demokratlar ve Sosyal Demokratlar'dan oluşan koalisyon hükümeti, Alman ordusuyla ilgili tartışmalara yeni bir boyut getirdi. Hükümet, Alman Ordusu'nun ülke içinde yeniden tesisi ile "Ruh ve beden için tehditler içeren misyonların artırılması taleplerinden hareketle cesaret gerektiren hallerde *Bundeswehr* üyelerinin onurlandırılması" amacıyla zamanının Nazizm'in simgesi Demir Haç'ı hatırlatan bir madalya önerisi bile hazırladı. Ordunun ülke içinde oluşturulması 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yürürlüğe giren rejimde ancak bir anayasa değişikliği ile mümkün olduğundan ve bu da parlamentoda üçte iki çoğunluk oyu gerektirdiğinden, bu militarizm kokan teklif ayın ortasında geri çekilmek zorunda kaldı. Fakat Almanya'da ordu üyelerine artık "madalya" verilebiliyor.

'Ya Terörü Afganistan'da Yeneriz, ya da Terör Evimize Gelir'

Afganistan'daki askeri varlıklarını terör tehdidi ve uluslararası terörizmle savaş amacına dayandıran Savunma Bakanı Jung, hükümetinin terörizmle savaşa destek teklifinin parlamento tarafından onaylanmasıyla Alman birliklerinin 2009 sonuna dek Afganistan'da görev alacağını ve bunun da saldırılara karşı "çaresiz Almanya'nın tek çaresi" olduğunu söyledi. Fakat kamuoyundan gelen ve Afganistan'daki saldırılarla yoğunlaşan muhalefet de göz önünde bulundurulmak zorundaydı: Bu nedenle bir yandan Afganistan misyonunun görev süresi ancak 2009 sonuna kadar uzatılırken diğer yandan da ABD'nin "Sürekli Özgürlük Operasyonu"nu (*Operation Enduring Freedom*) destekleyen komando birlikleri ülkeye geri çağırıldı. Ayrıca Afganistan'da "altyapı" çalışmaları ve güvenlik güçlerinin "eğitimi"nde Almanların daha büyük rol alacağı ifade edilmeden de geçilmedi. Bununla beraber, bu kararın arka planında iç siyasi çıkarların rol oynadığı da yapılan yorumlar arasında. Zira yapılan değerlendirmeler, Merkel hükümetinin Dışişleri Bakanı olarak görev yapan Frank Walter Steinmeier'in Sosyal Demokrat Parti başkanlık seçimlerinde aday olabilmek için partili muhaliflerini ikna yolunda atacağı en büyük adımın Afganistan konusunda olacağı yönünde. Afganistan misyonunun süresinin uzatılmasının, Gürcistan-Rusya çatışması ile NATO bünyesindeki konumu ve dış politikası zayıflayan Almanya'nın aslında atmak zorunda olduğu bir adım olduğunu ve bu nedenle de askerlerin şimdilik tümüyle geri çekilemeyeceğini gözden uzak tutmamak gerekir.

Nihayetinde, sebep iç ya da dış politika olsa da, Almanya'nın içerde militarizasyon ve dışarıda askeri varlığını devam çabalarının geçtiğimiz ayın gündemine damga vurduğu söylenebilir. Hali hazırda Almanya birlikleri yurtdışında Afganistan, Özbekistan, Bosna Hersek, Sudan, Lübnan ve Kosova ile Afrika Boynuzu'nun Hint Okyanusu açıklarında bulunmakta.

Alman ekonomisinin başı bu sefer dertte

Nazlı Seza ONAT

Tüm dünyayı etkileyen mali kriz, ABD'den sonra Avrupa ülkelerinde de derin izler bırakıyor. AB'nin en gelişmiş sanayi ülkelerinden Almanya'da da kriz, otomotiv endüstrisi başta olmak üzere kalıcı izler bırakmakta. Krizin nedenleri ve getireceği sonuçlar ülke içinde spekülasyon konusu. Gözlemciler göre 2009, Almanya ekonomisinin kara yılı olabilir.

Alman basını, içinde bulunduğumuz bu günlerde dünya gündeminin en can alıcı konusu olan ekonomik krize ilişkin haberlere geniş ölçüde yer ayırıyor. Bunun sebebi kuşkusuz küresel finans krizinin yalnızca ABD'de değil Avrupa'da da çalkantılara sebebiyet vermesi. IMF'nin geçtiğimiz günlerde hazırladığı raporun verileri ABD ve Avrupa bakımından pek iç açıcı görünmüyor. Rapora göre ABD'nin 2008 yılında % 1,6 olan büyüme oranı 2009'da % 0,1'e düşecek ve işsizlik oranı da % 5,6'dan % 6,9'a çıkacak. Avrupa'da da işsizlik İngiltere'de % 5,4'ten % 6'ya; Fransa'da % 7,7'den % 8,3'e çıkacak. Rapora göre Hindistan ve Çin gibi Asya ekonomilerinde de büyüme rakamlarında büyük oranlarda düşüş beklenmekte.

Deutsche Welle sitesinde yayımlanan habere göre Almanya'nın en yüksek tirajlı gazetelerinden Bild am Sonntag'a konuşan AB Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Komisyon'un sanayiden sorumlu üyesi Günther Verheugen, büyüme oranlarının çok düşük çıkmasına, hatta sıfır büyümeye Avrupa'nın hazırlıklı olması gerektiğinin altını çizdi ve işsizliğin Avrupa'nın geleceğinde kaçınılmaz bir yeri olacağını vurguladı. Alman Federal İstihdam Dairesi ve Alman İşverenler Dairesi Başkanlığı da finansal krizin istihdamı büyük ölçüde zedeleyeceği konusunda uyarıda bulundu.

Otomotiv sektöründen olumsuz sinyaller

Finansal kriz sonrası Almanya'nın içinde bulunduğu olumsuz durumun ilk sinyallerini ülke ekonomisinin adeta kalbi olan otomotiv endüstrisi verdi. Yaşanmakta olan finansal krizin reel ekonomiye ne denli büyük etkileri olduğunu anlamada büyük önem taşıyan Alman otomotiv sektöründe geçtiğimiz haftalarda başgösteren durgunluk önce Daimler fabrikasının üretimi beş hafta durdurma kararıyla başladı. Ayrıca VW ve Mercedes firmaları da işçi çıkarmaya başlamış durumda. Yalnızca otomotiv firmaları değil Almanya'da faaliyet gösteren HP ve Ebay gibi çok uluslu şirketler de krize benzer bir "tepki" vererek işçi çıkarmaya yöneldi.

Vergi indirimleri ve otomotiv sektörü için ortaya atılan kurtarma planına rağmen sektörün Daimler, Opel ve BMW gibi lider şirketlerinin yanı sıra Bosch ve Continental gibi yan sanayi şirketleri de durumdan tedirgin. BMW'den BMC'ye kadar bütün büyük otomotiv firmalarının dişli aksam ve şanzımanlarını üreten ZF firması yetkilileri yaptıkları açıklamada personel sayısını değiştirmemek için şu aşamada ellerinden geleni yaptıklarını belirtti. Ancak Otomotiv Araştırmaları Merkezi içinde bulunan krizden ötürü 50.000 pozisyonun tehdit altında olduğunu açıkladı. Kısacası, Forscher dergisinin istihdamın ve üretimin iyileşme göstereceğinin pek de beklenilmediği 2009 yılını *kara yıl* olarak nitelendirmekte pek de haksız sayılmaması gerektiği görülmekte.

Otomotiv sektörüne olan talebin oldukça düşük olduğunu ve uzun vadede bu durumun Alman ekonomisine derin bir darbe indireceğini fark eden iş adamları ve ekonomistler de devlet müdahalelerinden medet umuyorlar. Hali hazırda, Alman Ekonomi Bakanı Michael Glos tüketiciyi otomobil almaya teşvik edecek bir vergi indiriminin haberlerini verdi bile. Verheugen de bu tip bir kurtarma planının kaçınılmazlığına değindi ve bu sıkıntılı sürecin bir sonraki aşamasının toplu işten çıkarmalar olmasını önlemek gerektiğini belirtti.

Bunlara ek olarak, Frankfurter Rundschau gazetesinde yer alan bir OECD araştırması da Alman ekonomisinin sosyal boyutuyla ilgili önemli bir referans olabilir. Araştırmaya göre Alman halkının % 10,5-11'lik kısmı fakirlik sınırının altında yaşıyor. Zengin ve fakir arasındaki uçurumun giderek arttığı Almanya'da eşitsizlik de kaçınılmaz şekilde hacim kazanıyor.

Almanya'nın içinde bulunduğu bu dönem, istihdam ve refah seviyesinin hassas dengelere bağlı olduğu, bu hassasiyetin yansımalarının da reel sektörde epey görünür olduğu bir evre sayılabilir. Bu nedenle olsa gerek iş adamları, siyasiler ve ekonomistler Almanya'yı büyük bir dikkat ve önemle izliyor.

Avusturya'da Sol sustu, Sağ konuştu

Merve KORKMAZ

Avusturya'da yapılan erken genel seçim, beklentilerin aksi yönünde sonuçlandı ve dünya basını sonuçları "kaygılı" gözlerle izledi. Çünkü uzun bir aradan sonra ülke yönetimine aşırı sağcılar tekrar talip oldu. Hem de bu sefer çoğunluğun oyunu alarak. İrkçı söylemleriyle gündeme gelen iki parti FPÖ (Özgürlükçüler Partisi) ve BZÖ (Avusturya'nın Geleceği İttifakı) toplamda oyların % 30'unu alarak diğer partileri geride bıraktı.

Seçim sonuçlarına kısaca bir göz atacak olursak Sosyal Demokrat Parti (SPÖ) %29.7, Halk Partisi (ÖVP) % 25.6, Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) % 18, Avusturya'nın Geleceği İçin Birlik (BZÖ) % 12 ve Yeşiller (*Die Grünen*) % 9.8 oranlarında oy topladılar. Bu rakamlardan çıkan sonuca göre ülkenin en büyük iki partisi olan SPÖ ve ÖVP 2006 seçimlerine göre sırasıyla % 6 ve % 9'luk oy kaybına uğramış ve tek başlarına iktidar olma şanslarını kaybetmiş oldular.

Peki, tüm bunlar ne anlama geliyor? Parlamento'ya girmeye hak kazanan bu partiler seçim kampanyalarında farklı önceliklere vurgu yaptılar. Örneğin ülkenin en öncelikli konusu SPÖ için eğitim ve sosyal sorunlarken FPÖ ve BZÖ için göç meselesiydi. Yeşiller ve ÖVP de SPÖ gibi okul sistemine vurgu yapmıştı. Açık olan, FPÖ ve BZÖ'ye oy verenlerin en önemli kriteri "yabancılar" problemiydi. Oysa ülkenin en önemli gazetelerinden biri olan Kurier, seçim öncesi ve sonrası yapılan anket ve analiz çalışmalarından yola çıkarak bu partilerin seçilmesinde sadece ırkçı söylemlerin değil ekonomik göstergelerin de rol oynadığını ve sonuçların salt "yükselen milliyetçilik"e dayandırılmaması gerektiğinin altını çizmişti. Ancak analizin eksik ve dolayısıyla yanlış bir yanı var ki o da "yükselen milliyetçilik" in fitilini çoğu zaman kötüye giden ekonomik yapının ateşlemiş olduğunun gözden kaçırılmasıdır. 1938'de günah keçisi olarak Yahudiler gösterilirken şimdiki hedef başta Müslümanlar olmak üzere tüm göçmenler.

Şimdi Avusturya'da birincil gündem maddesi dünyada yaşanan finansal krizi dahi gölgede bırakan seçim sonuçları. Çünkü bu sefer söz sırası yıllar sonra tekrar "aşırı sağ" da. Olası koalisyonlar merkez sol (aşırı sol partilerden parlamento'ya girebilen olmadı) ve aşırı sağ birleşiminden oluşuyor ve önümüzdeki dönemde ülkenin ne yöne kayacağı henüz belli değil.

Koalisyon görüşmeleri başladı

Avusturya bir yandan küresel finansal krizin olumsuz etkilerini en aza indirmek için acil önlem paketlerini bir bir devreye sokarken bir yandan da Noel'e kadar kurulmuş olması gereken hükümet için alternatifler üretiyor.

BZÖ lideri Jörg Haider'in bir trafik kazası sonucu hayatını kaybetmesi, seçim sonrası dönemde BZÖ'nün koalisyon görüşmelerine katılmasını engelledi. Henüz yeni başkanını dahi seçememiş olan partinin görüşmelere daha sonra katılması bekleniyor.

23 Ekim Perşembe günü koalisyon görüşmelerine başlayan SPÖ ve ÖVP ilk seferde öncelikler konusunda mutabakata varamadı. Partileri, SPÖ lideri Werner Faymann ve ÖVP Başkan Yardımcısı Josef Pröll temsil ediyor. Avusturya medyası (başta *Kurier* olmak üzere) bu ikilinin "iyi polis-kötü polis"i oynayacağını ve yapılan görüşmelerin samimi olmayacağını düşünüyor.

Görüşmelerde ele alınan ilk konu ÖVP'nin öne sürdüğü vergi reformu oldu. ÖVP'den Herman Schützenhöfer vergi reformunun işler hale gelmesi için 2010'un çok geç bir tarih olduğunu, yeniliklerin 2009'da tamamlanması gerektiğini söyledi. SPÖ ise bu konunun aciliyet teşkil etmediğini, yaşanan finansal krizin daha ciddi olduğunu belirtti. Bu konuda henüz bir sonuca varılamadı.

Böylece Avusturya halkı görüşmelere 1-0 yenik başladı. Çünkü görünen ve medyanın da yorumu o ki her iki parti ve daha sonra görüşmelere katılacak olan partiler halk adına yine kendi bildiklerini okumaya devam edecekler.

Belçika'da siyasi kriz sürüyor

Nagehan ŞEN

Belçika, yavaş ama emin adımlarla bölünmeye doğru gidiyor. İngiltere tarafından 1830'da Hollanda ve Fransa arasında tampon bölge olarak tasarlanan Belçika'da, Eylül'de yaşanan siyasi "boşanmadan" sonra, gündem biraz daha sakinleşmiş gibi gözüküyor.

Belçika, 3 topluluklu ve 3 bölgeli bir federal devlet. Topluluklar (*communauté*), Fransız, Alman ve Flamanlardan oluşuyor. Bölgeler (*région*) ise, Valon, Brüksel ve Flaman bölgelerinden oluşuyor. Topluluklar daha ziyade kültür, eğitim gibi alanlarda faaliyet verirken, bölgeler ekonomik konulara yoğunlaşıyor. Ortaya bir de federal hükümet eklenince, Belçika'da toplam 7 adet meclis bulunuyor. Federal hükümetin yetkileriye, topluluk ve bölgesel yetkilerden arta kalanlardan oluşuyor. Bu karmaşık yapıda sorunlar bazen çözülmek yerine, daha da büyüyor. Kuzeyde yer alan Flaman bölgesi ve Flaman topluluğu, birleşme kararı aldıktan sonra kendi alanlardaki işler nispeten daha hızlı yürüyor. Ama Valon bölgesi ve Fransız topluluğu için böyle bir birleşme söz konusu olmadığından, kaynakların daha verimsiz kullanıldığına dair iddialar var.

2007 Haziran ayında yapılan genel seçimlerden çıkan sonuçlarda, ülkenin Kuzey kısmında, Flaman bölgesinde faaliyet gösteren Hıristiyan Demokrat CD&V ve milliyetçi N-VA partilerinin koalisyonu, %18.51 oy ile sandıktan birinci çıksa da tek başına iktidar kuracak kadar oy alamadı. Bu iki partinin kurdukları koalisyon, son seçimlerinde Temsilciler Meclisinde 150 sandalyeden 30'unu, Senato'daysa 40 sandalyenin 9'unu elde ederek Flaman bölgesinin en geniş tabanlı partisi haline gelmişti. "Kartel" adı verilen bu oluşum, bir başbakan yardımcılığı, Komisyon başkanlığı ve Komisyon üyelikleri bulunuyordu. Ancak Eylül 2008'de, 2 parti ayrıldı ve koalisyon çöktü.

Kuzey ve Güney arasındaki gerilim, bir federal hükümetin kurulmasını da geciktirmişti; 2007 Haziran ayında yapılan seçimlerden ancak yaklaşık bir yıl sonra, 2008 Mart ayında bir hükümet kurulabildi. Ancak bu hükümetin de ömrü uzun sürmedi; çünkü Flamanlar hem kazanılmış haklarından vazgeçmek istemiyor hem de daha fazla otonomi talep ediyorlar ve herhangi bir taviz vermeye de yanaşmıyorlar. Öte yandan, güneyde yaşayan Valonlar, Belçika'nın bölünmesine karşı olup, Flamanlara verilecek daha fazla otonominin ülkenin geleceğini tehlikeye sokacağından endişeliler. Kısaca ülkenin siyasi bölünüşüne bakılırsa, Belçika'da üç topluluk (Flaman, Fransız, Alman) ve

üç bölge (Flaman, Valon, Brüksel) bulunuyor. Bu altı federe birimin hepsinin birer yasama ve yürütme organları var. Üstüne bir de federal yasama ve yürütme eklenince, Belçika'da toplam yedi adet meclis bulunuyor. Flaman bölgesi ve Flaman topluluğu mali açıdan birleşmiş durumda; ancak Fransız topluluğu ve Valon bölgesi için bunu söylemek mümkün değil. Ayrıca, Brüksel özerk bölgesinin Flaman bölgesi topraklarında yer alması işi iyice çıkmaza sürüyor çünkü Brüksellilerin %80i Fransızca konuşuyor. Temsilciler Meclisinde 150 sandalyeden 88'ini ellerinde bulunduran Flamanların neredeyse tamamı, yeni bir devlet reformundan yana. Yeni bir devlet reformundan kasıt, özellikle Brüksel'in çevresinde yer alan bazı belediyelerin hukuki statüsüyle ilgili. Brüksel, özerk konumu ve başkent olması itibariyle iki resmi dille hizmet veriyor. Ancak Flamanların çoğunlukta yaşayan Brüksel'in etrafındaki bazı belediyelerde Flamanlar sadece Flamanca hizmet verilmesinden yana. Özellikle Brüksel-Hal-Vilvorde (BHV) adı verilen bu bölge, Belçikalı siyasetçilerin bütün enerjilerini tüketiyor. Politikacılar bu konunun bir an önce çözülmesinden yana söylemlerde bulunsalar da, kimsenin sorunu çözecek somut önerileri bulunmuyor. Bu sorunun çözümüyle ülkeyi siyasi istikrara kavuşturacak en kilit etkenlerden biri.

Frankofon Belçikalıların, "boşanma" adı verdikleri ayrılıktan sonra CD&V genel başkanı ve 2008 Mart'tan beri başbakan Yves Leterme'e, Belçika'ya Flaman bölgesinden daha fazla önem vermesinden dolayı destek verici ve tebrik edici sözleri, CD&V'e merhem olacak gibi gözüküyor çünkü Flamanlar, Yves Leterme'in Flaman bölgesinin çıkarlarını Belçika'nın çıkarlarından önce koymamasını affedilemez olarak nitelendiriyorlar. Ülkenin siyasi analistleriyse, zayıf da olsa Yves Leterme'in Flaman sosyalistlerle yeni bir koalisyon kurabileceğine dair bir ihtimal olduğunu belirtiyor. Son gelişmelere bakılırsa, N-VA "boşanmanın" usulünce yapılmadığı görüşünde. Ancak CD&V bunu reddediyor. Yani 2 parti arasındaki anlaşmazlık ayrılık konusunu da kapsıyor, ayrılık sonrasında yaşanan karşılıklı suçlamalar da "boşanma" tabirinin ne kadar doğru olduğunu gösteriyor. Ancak şu da bir gerçek ki, bu "boşanma" en çok muhalefetteki Sol'a yarayacak gibi duruyor.

Belçika'da kuzeyde yaşayan Flamanların ayrılıkçı istekleri gün geçtikçe daha fazla dile geliyor. Son olarak, Flamanların trafik işaretlerinde, İngilizcenin kullanılmasını önermesi, Frankofon kesimde tepkilere neden oldu. Flaman bölgesinde trafik işaretleri, sadece Flamanca olarak tasarlanmış. Flamanlar, ülkeden transit geçen kamyoncuların kafaları karışmaması için Flamanca işaretlerinin yanında bir de İngilizce uyarıların şart olduğunu söylüyor. Frankofonlarsa, aynı şehrin 2 ismi olmasının sorunun asıl kaynağı olarak görüyorlar. Örneğin, Antwerp Flamanca isim, Anvers ise Fransızca isim ama şehir aynı şehir. Bunların Fransızca ve Flamanca yan yana yazılmasını Flamanlar

istemiyor, Flamanca ve İngilizce yazılmasını öneriyorlar; Frankofonlarsa, herhangi bir dil önermeden, tek bir isimden yanalar. Yani Anvers/Antwerpen örneğinde, Frankofonların hangisini tercih ettikleri bilinmiyor, ama tek bir isim kullanmaktan yanalar. Ülkede yaşanan bir başka sorun, amatör futbol liginin de bölünmesi. Bir başka tartışma yaratan konu ise, Flamanların internette kendi domain haklarını istemeleri olmuştur.

Ülkede belki de "önemsiz" denilebilecek bu tarz tartışmalar yaşanıyor ama bu sıradan bir Belçikalıyı o kadar da ilgilendiriyor gibi gözüküyor. Ülke bölünme tartışmalarını yıllardan beri yaşadığı için, Belçika halkının herhangi bir milliyetçi duygusunun olduğunu söylemek çok güç.

Belçika'nın siyasetçileri ise bölünmekten çok Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde yaşanan son şiddet olaylarından sonra bu ülkeye müdahale etmeyi ciddi şekilde gündemlerine almış durumda.

Çek Cumhuriyeti'nde Radar Üssü tartışmaları

Zahide Tuğba ŞENTERZİ

Günümüzde özellikle Çek Cumhuriyeti'ne kurulacak olan radar üssü ve Polonya'ya kurulması planlanan avcı füzeler üssü ile tekrar gündeme oturan ABD'nin küresel füze kalkanının Çek Cumhuriyeti halkı tarafından nasıl karşılandığı ve siyasi iradenin vatandaşların isteklerini ne kadar dikkate aldığı yakından incelenmeye değer. Özellikle Rusya'nın şiddetle karşı çıktığı ve ilgili antlaşmaların parlamentoda onaylanması halinde askeri-teknik müdahalenin kaçınılmaz olacağına altını çizdiği ortamda acaba Çek Cumhuriyeti siyasi ortamında konu nasıl tartışılmakta?

Siyasi arena

Füze kalkanı sisteminin orta Avrupa'da kurulma fikri 2002 yılının ikinci yarısında ortaya atılmıştı. Düşünülen ülkeler arasında İngiltere, Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan vardı ki dönemin Çek savunma bakanı, sosyal demokratlardan Jaroslav Tvrdík Çek Cumhuriyeti'nin programa dahil olma arzusunu Donald Rumsfeld ile paylaştı.

ABD yayınlarında 2006 yılından itibaren Çek Cumhuriyeti'ne yerleştirilecek üs konusu tartışılırken, Çek Cumhuriyeti'nde genel seçimleri etkilememesi için konu gündeme taşınmadı. 2006 Haziranında gerçekleşen seçimlerden sonra gündeme oturan konuya siyasi partilerin yaklaşımları da farklı oldu. Seçimlerden galip çıkan ODS (Demokratik Yurttaş Partisi) radar üssünün kurulmasına olumlu bakarken, Başbakanlık koltuğundan ayrılan sosyal demokrat Paroubek ise radar üssünün ülkeye kurulmasının güvenlik sorunlarını arttıracığı uyarısında bulundu ve konunun referanduma taşınması fikrini ortaya attı. Hıristiyan Demokratlar ve Halkçı Parti detaylarla ilgili bilgi sahibi olmadan fikir beyan etmek istemezken Yeşiller projenin NATO sistemine dahil edilmesi gerektiğini savunmaya başladı. En büyük muhalefet Komünist Parti'den geldi ve Çek ve Moravya Komünist Partisi eski başkanı Grebeniçek üs kurma planının vatan hainliği olduğunu söyledi. Cumhurbaşkanı Václav Klaus da sosyal demokratları eleştirerek konunun seçim öncesi masaya yatırılması gerektiğini ve partilerin tutumlarını parti programlarında göstermeleri gerektiğini vurguladı.

ABD'den resmi teklif 19 Ocak 2007 tarihinde geldi. Aynı ayın son haftası toplanan güvenlik kurulu ABD'ye verilecek cevabı tartışırken, ABD ile müzakerelerin uzman heyet tarafından gerçekleştirilmesi kararı alındı. Ancak ABD'ye hükümet adına ortak

bir cevap vermek kolay olmadı, çünkü Yeşiller projenin NATO sistemine dahil edilmesinde ısrarlıydı. Ortaya çıkan yeni koşula karşı ABD hazırlıklı olmasa da ABD'nin Prag Büyükelçisi Graber, NATO sistemi ile füze kalkanı projesinin birleştirilebileceğini belirtti. NATO Bükreş Zirvesi'nde de ABD füze kalkan projesinin NATO savunma sistemine dahil olabileceği fikri benimsenince Çek siyasi ortamında belirli kesimlerin de rahatladığı söylenebilir.

8 Temmuz 2008'de Çek Dışişleri Bakanı Schwarzenberg ile ABD Dış İşleri Bakanı Rice arasında imzalanan antlaşmanın ABD başkanlık seçimlerinden sonra meclise sunulması fikri de Hükümet tarafından benimsenmedi ve 29 Ekim 2008'de Çek meclisi konuyu görüşmeye başladı. Başbakan Topolánek ise görüşmelerin komisyonlarda 60 gün uzatılması teklifinde bulunarak kararın ABD'nin yeni Cumhurbaşkanı seçiminden sonra verilmesini sağlamak istiyor. Aynı zamanda yaklaşan senato seçimlerinde senatonun üçte ikisi değişecek ve senato yeni şekli ile radar üssü ile ilgili nihai karar dört ay sonra verilecek.

Kamuoyu tepkisi

Radar konusu Ağustos 2006 başlarında Çek kamuoyunda tartışılmaya başladı. STEM şirketinin yaptığı ilk araştırmalara göre halkın % 51'i üssün Çek Cumhuriyeti'ne kurulmasına karşıyken % 32'si olumlu tutum sergilemekte, % 17'lik bir kesim ise fikir beyan etmemekteydi. Araştırma sonucunda ortaya çıkan ilgi çekici bir diğer veriye insanların üçte ikisinin aslında üssün nasıl çalışacağını bilmediğiydi. Bir sene sonra Mayıs 2007 sonunda ülke genelinde yapılan bir araştırma ise radar üssüne karşı olanların % 10 oranında arttığını, üssün kurulmasının gerekli olduğunu düşünenlerin % 31 civarında seyrettiğini, kararsızların ise % 9'e düştüğünü göstermekteydi.

Ülke genelinde yapılan araştırmaların yanı sıra ilçelerde (üssün inşasının düşünüldüğü Brdy bölgesine yakın ilçelerde) yapılan halkoylamaları halkın radar üssüne karşı olduğunu gösteriyor. Trokavce na Rokycansku da yapılan oylamada 72 vatandaşın 71'i radara karşı çıkarken, Vísky'de yapılan oylamada da tamamen karşıt görüşlerin söz konusu olduğu görüldü. Hvoždany na Příbramsku da oylamaya 630 seçmenden 409'u katıldı ve bunlardan 381'i yani % 95'i radar üssüne karşıydı. Benzer sonuçlar Tění na Rokycansku ve Zaječov na Berounsku'da da görüldü. 2006 yılında yapılan bu oylamalar 9 ilçede 2007 yılında da tekrarlanmış ve aynı sonuçlara ulaşılmıştı. Ancak ilçe bazındaki oylamaların Hükümet nezdinde bir geçerliliği olmadığı için insanlar seslerini pek duyuramamakta. Halkın % 71'i bu konuda bir referandum istemesinde rağmen bu yola da başvurulmuyor.

Ağustos 2006'dan itibaren ortaya çıkan füze kalkanı sistemi karşıtı sivil inisiyatifler ve protestolara katılanların sayısı gittikçe artmakta. Ağustos 2006'da Prag sokaklarında 150 kişinin yaptığı protesto 26 Mayıs 2007'de kendisine 5000 yandaş bulabildi. Dövizlerdeki yazılar ise şu düşünceleri yansıtıyordu: "Hükümet doğruyu söylemiyor, Topolánek yalan söylüyor, Çek Kosova değil", "Bizi hedef yapmayın", "referandum".

Evet, halkın asıl istediği radar üssünün Çek Cumhuriyeti'ne kurulmasına referandumla karar verilmesi. Sosyal Demokratlar ve Komünistler bu bağlamda referandumu destekleyen partiler arasında. Cumhurbaşkanı'nın da aynı şekilde referandum yasa tasarısının karşısına gelmesi halinde onu destekleyeceğini belirtmesine rağmen Meclis'ten üssün kurulması için referandumun gerektiği yönünde bir karar çıkmadı.

Halk Neden ABD Radarını İstemiyor?

Halkın radar üssüne neden karşı olduğunu tam anlamıyla söylemek güç. Açılan forumlarda ve web sitelerinde sıklıkla rastlanan nedenlerin birkaçı şöyle sıralabilir:

- Radar üssünün Çek topraklarında kurulması ABD dış politikasını desteklemekle eş değerde. Bu da "Önleyici savaş" taktiğini benimseyen, tavıyla uluslararası gerginliği artıran ve küresel boyutlarda silahlanmanın çoğalmasına neden olan ABD politikalarını kabul etmek anlamına geliyor. "Evet dersek sürecin devamına müdahale edemeyiz" diyorlar.
- Radar antlaşması yalnızca Çek Cumhuriyeti ve ABD arasında gerçekleşiyor ve ne Avrupa ülkelerinin ne de NATO üyelerinin itirazlarına kulak veriliyor. Eğer amaç füze kalkan sisteminin hepimizi koruması ise Avrupa'ya yerleştirilecek radar hakkında başka ülkelerin söz hakkı neden yok?
- Radar üssü kurulması teröre karşı savaşla açıklanıyor. Teröre karşı mücadelede kullanımı kolay ve ulaşılabilir araçlar kullanılır. Prag metrosunda teröristler tarafından konulan bombanın patlatılmasını radar nasıl önleyecek?
- Bazı uzmanlara göre radarın Çek topraklarını koruması mümkünken diğerlerine göre ise radarın görevinin yalnız avcı füzeleri yönlendirmek olduğu söyleniyor. Radarın bölgeyi koruyabilmesi için hedeften birkaç yüz kilometre uzakta olması gerek. Yani Çek topraklarının radar yardımıyla güvenlik çemberinde olup olmadığı dahi net değil.
- Siyasilerin "böyle bir karar almak için siyasi sorumluluğa ihtiyaç vardır" sözlerine karşı, itiraz niteliğinde "insanlar karar vermeye yetkili değil midir" sorusu ile birlikte referandum talebi sunuluyor.

Fransız yargısının sorunları

Nagehan ŞEN

Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu'nun (CEPEJ) 8 Ekim 2008'de sonuçlarını açıkladığı bir araştırmaya göre, Fransa, Avrupa Birliği ülkeleri arasında yargıya en az bütçe ayıran ülkeler arasında yer alıyor. Araştırma, Fransa'nın GSYİH'nin sadece % 0.19'unu yargıya ayırdığını göstermekte. Bu da Almanya'nın ayırdığı bütçenin yarısına tekabül ediyor. Hükümetin durumu iyileştirme çabalarına ve en kötü durumda olanlara verilen adli yardımlara rağmen, Fransa AB ülkelerinden sadece Finlandiya'nın önünde yer alabiliyor. Bu durumu özetlemek için "rezil olduk" tabirini kullananlar var. Üstelik, bu araştırma sonuçları son yargı reformundan önce yapıldığı için, durum daha da kötüleşecek yorumunu yapanlar da var.

Fransız yargısının sorunları bu araştırmanın ulaştığı sonuçlarla bitmiyor; ülkede son günlerde yaşanan kimi olaylar durumun ciddiyetini daha iyi gösteriyor. Hukukçuların grevi, bir tecavüz zanlısının bir teknik hatadan salıverilmesi, geçtiğimiz yıllarda yaşanan banliyö olaylarının fitilini yakan polis memurlarının bir türlü cezalandırılmaması... Tüm bunlar Fransız yargısının sorunlu yanlarını çarpıcı biçimde ortaya koymakta. Hukukçular, Adalet Bakanı Rachida Dati'yi ve genel olarak yargının halini protesto etmek için bir gösteri düzenledi. Reşit olmayan bir çocuğun ıslahevinde intihar etmesini takiben yargıçlar, avukatlar, savcılar, gardiyanlar, ıslahevi çalışanları vb. görevliler mevcut devlet politikasının suçluları topluma yeniden kazandırmayı değil toplumdan iyice uzaklaştırmayı beraberinde getirdiğini dile getirmekte. Gösteride üniformalarını da giyen hukukçuların iddiası, intiharın bardağı taşıran son damla olduğu ve buna neden olan yargının yavaşlığı konusunda Adalet Bakanı Dati'nin de sorumluluğu olduğu yönünde. Ancak hukukçular, onsekiz aydır görevde olan Dati'nin istifasını istemediklerinin altını çizmekte ve CEPEJ'in araştırma sonuçlarını da hatırlatarak Adalet Bakanı'nı ve hükümeti bir an önce yargı konusunda daha duyarlı olmaya çağırmakta.

Aslında, ıslahevinde bulunan bir gencin intihar etmesi konusunda soruşturma açılması hukukçular sendikasının da hiç hoşuna gitmemiş görünüyor. Paris Temyiz Mahkemesi yargıci Marie-Laure Robineau, "hem bizden daha fazla suçluyu hapsedemiyor isteniyor, hem de hücrelerde 3 kişi yatıyor. Suçlular bu koşullara dayanamayıp intihar ettiklerindeyse onu mahkum ettiğimiz için suçlu yine biz oluyoruz" diyerek bir anlamda kendilerini savunmakta. Avukat Florence Feuillebois "Afrika ülkelerine benzer şartlarda görev yaptıklarını" dile getirirken kimi avukatlar da "yargılanan her sanığa asgari de

olsa bir şekilde ceza vererek hapisanelerdeki hücrelerin dolmasına neden oluyoruz” demekte ve Dati’nin emrini verdiği soruşturmayı “tribünlere oynamak” olarak nitelemekte. Rakamlara bakılacak olursa gerçekten de Fransa’da hapisanelerde yer alan mahkumların sayısı artarken intihar sayılarında bir düşüş gözlemlenmekte.

Ancak, 10 Ağustos 2007’de yürürlüğe giren ve Fransız gazetelerinde ancak satır arasında değinilen yeni bir ceza yasası, suç işledikleri nedeniyle kovuşturmaya uğruyan sabıkalılara sabıkasızlara göre daha fazla ceza verilmesini öngörmekte.¹ Bu da sabıkalı kişiler zanlısı oldukları yeni suçlamadan yargılanma süreçlerinde hapisanede tutulabilmeleri anlamına gelmekte. Yasanın gerekçesiye böylece sabıkalıların tekrar suç işlemesinin engellenerek hapisanelerdeki doluluğun önlenebileceği şeklinde. Yani, sabıkalılara neredeyse herhangi bir yargılamaya da gerek olmadan otomatik olarak ceza verilebilmekte. Eylül ayında Dati’nin bu yasayı neden uygulamadıklarını sormak için savcılarını toplantıya çağırması ülkede büyük eleştirilere neden olmuştu. Yargıçlarsa, özellikle de bu konuda, Bakanlıktan gelen son emirleri değerlendirerek yargıçların herhangi bir değerlendirme yapmadan bir düğmeye basar gibi suçluları mahkum etmesinin yanlış olduğu eleştirisini dile getirmekte. Bakan Dati’nin ayrıca ıslahevlerinde ve hapisanelerde içine çip yerleştirilmiş bileziklerin yaygınlaşmasına yönelik önerisi de hukukçuların sert tepkisine neden oldu. Hukukun da artık “otomatikleştiğini” ifade eden sendika üyeleri, her suç için bir ceza olduğunu ve artık yargıçlara bu yüzden gerek kalmadığını çünkü ortada herhangi bir insani boyutun kalmadığını, her şeyin mekanik bir çerçevede ilerlediğini kaydetti. Hukukçuların en ciddi iddialarıysa Cumhuriyet savcılarının valiye dönüştüğü ve Fransa’da yargının artık bağımsız olmadığı şeklinde.

Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy’nin Hukukçular Sendikası’yla bir araya gelmesi de yargı bağımsızlığının kaybolmasının bir kanıtı olarak gösterildi. Adalet Bakanı ise “Cumhurbaşkanının yargıçlarla bir araya gelmesinden daha doğal ne olabilir ki” diyerek eleştirilere bir anlam veremediğini açıkladı. Yargıya yönelik Bakanlık baskısı iddialarını reddeden Rachida Dati’ye yakın çevreler de Bakan’ın Anayasa’nın

¹ 19 Ağustos 2007 tarihli “Reşit ve reşit olmayanların suçlarının tekrarıyla mücadele konulu 2007-1198 numaralı yasa”nın “Reşit olmayanlara verilen cezaların indirimiyle ilgili maddeler” başlıklı I. Fasil’ında yer alan 1. maddenin Türkçesi şöyledir:

“Ceza Hukukununun 132-18. maddesine, 132-12-1 numaralı alt başlık eklenmiştir. Buna göre, ‘Md. 131-18-1’e göre, işlenen suçların tekrarlanması durumunda, hapis, ağır hapis cezası veya tutukluluk hali, aşağıdaki koşullardan az olamaz:

-5 yıl, eğer suç 15 yıl ağır hapis veya tutuklamayı gerektiriyorsa;

-7 yıl, eğer suç 20 yıl ağır hapis veya tutuklamayı gerektiriyorsa;

-10 yıl, eğer suç 30 yıl ağır hapis veya tutuklamayı gerektiriyorsa;

-15 yıl, eğer suç ömür boyu ağır hapis veya tutuklamayı gerektiriyorsa.

Bununla birlikte, yargı bu koşullardan daha az bir ceza da vermeye de, yasalara uymama, suç failinin kişiliği, kanıtlar veya koşulları da göz önüne alarak, karar verebilir.

-Suçun bir daha tekerrürü durumunda ise, yargı, sanık istisnai kanıtlar sunsa dahi, bu koşullardan daha az bir ceza veremez.”

öngördüğü çerçevede savcılarla bir araya gelmesinin ve önceliklerini anlatmasının yasal olduğu görüşünde.

Fransız adaletinin sorunları bitmek bilmiyor. Paris'in banliyölerinde yaşanan olayların üzerinden 3 yıl geçmesine rağmen aileler hala umutsuzca adalet peşinde. Oysa Paris'in banliyölerinde başlayan ve Avrupa'ya sıçrayan şiddet olaylarının fitilini yakan olayda, polislerin kendilerine kötü muamele edeceğinden korkarak kaçarken bir elektrik trafosuna çarparak hayatını kaybeden 2 gencin ölümüne sebebiyet veren polisler, herhangi bir yargısal takibe uğrayacak gibi değil. Zaten dönemin İçişleri Bakanı, günümüzün ise Cumhurbaşkanı olan Sarkozy de olayı polislerin "serserileri Kärcher marka süpürgeyle temizlemesi" olarak nitelendirmişti.

Yargının sorunlu halini gözler önüne seren bir başka olay ise geçtiğimiz günlerde yaşandı. Teknik bir yazım hatası sonucu bir tecavüz zanlısının bulunduğu cezaevinden salıverilmesini Cumhurbaşkanı Sarkozy "inanılmaz şok edici" olarak nitelendirdi. Bu konuda iki yargıç ve bir evrak memuru hatalarını resmen kabul etseler de Adalet Bakanı Rachida Dati söz konusu dosyayı incelemesi gerektiğini açıklamakla yetindi. Bu konuyu okuyucularına duyururken *le Figaro* gazetesinin tercih ettiği manşet ise "yargıçlar sanık sandalyesinde" şeklinde oldu.

Tüm bunların nedenini belki de "günde otuzbeş kişiyi yargıladıktan sonra artık insanî bir taraflarının kalmadığı" sözleriyle Paris Barosu'ndan bir avukat özetlemekte.

İspanya Frankocuları yargılamayı tartışıyor

Ceren DÖNMEZ

İçlerinde şair-yazar Federico García Lorca'nın da bulunduğu 19 mezarın açılması ve otopsilerin yapılmasını talep eden yargıç Baltasar Garzón, ülke çapında büyük bir tartışma başlatmış oldu.

İspanya, "Tarihi Bellek Yasası"yla geçmişle yüzleşiyor. 1936-1939 İspanya İç Savaşı'nın ve general Francisco Franco diktatörlüğü döneminin kurbanları ya da kurbanlarının yakınları, yayınlayacakları bir deklarasyonla, devletten zararlarının tazminini talep edebilecekler. Mağdurlarının yerlerinin ve gerekirse mezarlarının açılarak kimliklerinin tespit edilmesini mümkün kılan 2006 Temmuz tarihli yasaya ilişkin bugüne değin somut bir gelişme yaşanmamıştı. Tartışmaların çekirdeğini oluşturacak ilk girişimse bir yargıçtan geldi: Bir yandan Bask bölgesindeki devlet uygulamalarına karşı yürüttüğü hukuksal mücadeleyle diğer yandan da ETA'yla bağlantısı gerekçesiyle Herri Batasuna'yı üç yıllığına kapattırmasıyla tanınan Ulusal Mahkeme yargıçlarından "süperyargıç" olarak ünlenen Baltasar Garzón. İspanya İç Savaş döneminde gerçekleşmiş olan kayıp ve kurşuna dizilme vakalarını araştırmaya yetkili olduğunu açıklayan Garzón, dönemin bir cumhuriyetçi lideri, bir öğretmen ve şair Federico García Lorca'nın da yattığı önesürülen 19 mezarın açılması ve otopsilerinin yapılması emrini Ekim 2008'de verdi.

Yargıç Garzón, suçların bugün de devam ettiğini ve bu yüzden de bugün yargılanabileceklerini düşünüyor ve bu suçları "ulusun kendisine" karşı işlenmiş suçlar olarak değerlendiriyor. Garzón'a göre bu da Ulusal Mahkeme'yi ve onun yargıçlarını tam yetkili kılmaya yetiyor.

1936'dan beri gerçekleşen tüm kaybolma, zorla götürme, işkence, öldürme vakaları Temmuz 2007'den beri ihbar edilmekte. İhbarları yapan 22 dernek ve 10 birey, ayrıca, devletin iç savaş döneminin uluslararası hukuk ihlallerini de tamir edecek bir çerçeveden hareket etmesi gerektiğini düşünüyor.

Bu bağlamda yargıç Garzón, geçtiğimiz Eylül ayının başında, Tarihi Bellek Dokümantasyon Merkezi'nin de içinde bulunduğu çeşitli sivil toplum kuruluşlarından, piskoposluk derneklerinden ve de İspanya İç Savaşı'na kitlesel olarak en çok kurban veren Endülüs Özerk Bölgesi'ne bağlı Sevilla, Granada, Cordoba belediyelerinden iç savaş döneminde kaybolanlara ait tutulmuş tüm bilgileri istedi. Gelen bilgilerden derlenen tek bir listeye göre ise iç savaş ve Franco diktatörlüğü döneminde 133.708 kişi ortadan kayboldu.

Ulusal Mahkeme ve yargıçlarının girişimlerine karşılık savcılık ise, sözü geçen öldürme, kanundışı tutuklama ve zarar verme suçlarının döneminin ceza kanununa, yani cumhuriyet döneminin ceza kanununa göre "genel suçlar" olarak değerlendirildiğini ve dolayısıyla da 1977 Af Kanunu kapsamına girdiğini, bu nedenle de Ulusal Mahkeme ve yargıçlarının bu suçları araştırmaya yetkisinin olmadığını düşünüyor. Ayrıca savcılık bu suçların "ulus"a ya da insanlığa karşı suçlar olmadığı, bu yüzden de davaları çözüme kavuşturma yetkisinin bölge mahkemelerinde olduğu yorumunu yapıyor.

İşte İspanya'da Tarihi Bellek Yasası'yla gündeme gelen bütün bu süreç, hem kurumlar hem de kamuoyu arasındaki ülkenin "70 karanlık yıl"ının masaya yatırılması anlamına gelen tartışmaları gündeme getiriyor.

Zapatero kabinesinin imzasının bulunduğu Tarihi Bellek Yasası'yla adalet geç de olsa yerini bulacak mı, yoksa sağcı parti ve kuruluşların iddia ettiği gibi yasa sadece kapanmaya yüz tutmuş yaraların deşilmesine mi yarayacak?

İngiltere Afganistan'daki varlığını tartışıyor

Özge DOĞAN

Afganistan'ın 2001'deki işgalinin üzerinden çokça zaman geçti. Taliban hükümeti devrileli, Karzai yönetimi devralalı, ABD'yle bu hükümet arasında stratejik anlaşmalar imzalanalı, altyapı yaptırımlarına milyon dolarlar akıtılı, hatta köprünün altından çok sular geçtiğini görüp Taliban'ın tekrar örgütlendiğini görelim... uzunca zaman. Dünya kamuoyu soruyor mu kendine, biz neden buradaydık diye? "Terörle savaş" cevabı artık ne kadar geçerli? "Gelmışken düzenleyip de gidelim" fikrine hepimiz alışıyor muyuz yoksa? "Yeniden inşa", "altyapı olanaklarını geliştirme" "insani yardım" kalıplarına çok mu bel bağlıyoruz artık?

Bugün Taliban'ın ülkede tekrar güç kazandığını fark etmek güç değil. Bu haftanın İngiliz gazeteleri İngiltere'nin yeni Genelkurmay başkanı David Richards'ın ayağının tozuyla verdiği demeçle yankılandı: "Taliban'ı yenmemiz için 30 bin kişilik orduya ihtiyacımız var".² Richards Afganistan'a yabancı değil. 2006-2007 arasında Uluslararası Güvenlik ve Destek Gücü (ISAF) çatısı altında Afganistan'da görev yapmış, 35 farklı ülkenin askeri kuvvetinden oluşan NATO ordusunu bu süre boyunca yönetme görevinde bulunmuş. İngiltere'de bakanlar daha fazla askerin gönderilmemesi konusunda ısrar etse de, anlaşmalar çoktan yapılmış. Afganistan'daki NATO Kuvvetleri Komutanı David McKiernan ile yapılan röportajlardan askeri konuşlanmanın çoktan karara bağlandığı anlaşılıyor.³ Richards ise kamuoyunu ürkütmemek için ekliyor: "[Gönderilecek askerlerin] İngiliz olmasına gerek yok". Independent'ta haberin yer aldığı sayfadaki okuyucu yorumlarında -muhtemelen bir İngiliz vatandaşı- isyan ediyor: "Evet, katılıyorum. NATO ÜLKELERİNDEN daha çok ordu gönderilmelidir". Sonra da sayıyor: "Polonya, Romanya, Macaristan, Estonya, Litvanya... İngiltere ve ABD artık kendini kullandırmamalıdır".⁴ Göz yanığı bu olsa gerek. Savaş yalanına liderlerden çok yurttaşın inandığının kanıtı.

2007'nin başından beri Taliban etkisinin Afganistan'da dikkat çekici şekilde artması, daha çok/en çok ordunun gönderilmesi konusunda tartışmaları beraberinde getirmişti. ABD askeri yöneticileri, Taliban hareketiyle Pakistan ordusunun birlikte hareketi

² "We need 30000 more soldiers to beat Taliban' says General", *Independent Online* <<http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/we-need-30000-more-soldiers-to-beat-taliban-says-general-964290.html?startindex=70>> (erişim tarihi 17 Ağustos 2008)

³ "Profile: Gen Sir David Richards" *BBC Online* <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/767553<3.stm> (erişim tarihi 17 Ağustos 2008)

⁴ "We need 30000 more soldiers to beat Taliban' says General", *Independent Online* <<http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/we-need-30000-more-soldiers-to-beat-taliban-says-general-964290.html?startindex=70>> (erişim tarihi 17 Ağustos 2008)

ettiklerine dair açıklamalar yaptı. Saldırıların 2006'dan bu yana yüzde 300 arttığı ilan edildi. Hatta Afganistan ve Irak'tan sonra sıranın Pakistan'a mı geldiği bile konuşuldu.

Sakatlıkla Yaşamayı Öğrenmek

ABD ve İngiltere Irak'tan ordularını nasıl çekeceklerini düşünürken, buralardan gelen her ölüm haberi medyada karşılığını buluyor. "Hıristiyan olduğu için öldürüldü" başlığıyla Independent'ta çıkan haberde, Afganistan'da bir yardım kuruluşunda çalışan Gayle Williams'ın geçen hafta Kabil'de sokak ortasında öldürülmesi konu edildi. Bomba ve mayınlardan dolayı sakat kalmış çocukların "sakatlıklarıyla yaşamayı öğrenmesi için" çalışan Williams'ın öldürülüşü, Taliban sözcüsü tarafından "Afganistan'da Hıristiyanlığı yaymaya çalışan bir organizasyona üye olduğu için öldürdük" açıklamasıyla doğrulandı.⁵ Williams'ın hiçbir zaman böyle bir niyetinin olmadığı, Afganistan'da kaldığı 2,5 sene boyunca *Serve Afghanistan* adlı yardım kuruluşunda sadece işine odaklandığına dair anekdotlar aile üyeleri ve arkadaşları tarafından haberlerde aktarılmaya devam etti. Batılı politikacıların ve askeri yöneticilerin Afganistan'da bir yeniden yapılanma ve gelişme süreci olmadan askeri başarının kazanılamayacağından emin olduklarını dile getirmeleriyle dikkat çekici. Bunu Taliban'ın yeni politikası olarak değerlendirenler de var. Ülkeden yardım kuruluşlarının ve çeşitli NGO'ların gitmesi Taliban'ın bu alanda bir adım öne geçeceğinin de göstergesi olarak yorumlanıyor.

Bu yap-boz oyunu birbirinden ayrı parçaları gibi sunulmasa da, önümüzde hâlihazırda bulunan gerçekleri eşelesek biraz... Petrol şirketi UNOCAL'un eski danışmanının Karzai olduğu, bu şirketin Afganistan saldırısına büyük katkılarda bulunduğu, Taliban'ın gerektiğinde Houston diyarlarında Bush tarafından ağırlandığı, petrol pazarlığında anlaşmazlığa düştükleri noktada "teröre savaş ilan" etme düsturuyla hareket edildiği gibi gerçekler "sakatlığa" daha çok hizmet etmiyor mu? 2.5 yıl Afganistan'da yaşamak kolay değil, bir ömür boyu o topraklarda sakatlığa alışarak yaşamak hiç kolay değil.

⁵ "Killed for being Christian" *Independent Online*
<<http://www.independent.co.uk/news/world/asia/killed-for-being-christian-967668.html>> (erişim tarihi 17 Ağustos 2008)

Ekonomik kriz İtalyanları da vurdu

Nertila DOKA

Bütün dünyada küresel ekonomik krizin kendisini hissettirdiği ve enflasyonun neredeyse her ülkede yükseldiği mevcut ortamda İtalya'daki enflasyon da % 3,2'yi bulmuş durumda ve ekonominin her alanında kriz yaşanmakta. Ekonomi Bakanı Giulio Tremonti'nin açıkladığına göre, İtalyan ekonomisi 2007'nin ikinci yarısından bu yana durgunluk göstermekte. Gelecek yıl % 0,9 - % 0,5 aralığında olması beklenen büyümenin 2010-2011 yıllarında daha da düşük çıkacağı tahmin ediliyor.

Yaşanan ekonomik krizin ciddi şekilde etkilediği yerlerin başında aile bütçeleri geliyor. Gıda ve elektrik fiyatlarının yükselmesi ve Avro'nun değerindeki çarpıcı oynamalar ev tüketimini etkilemiş ve iç arzı de zayıflatmış durumda. Yetersiz ücretlere bir de tırmanan benzin fiyatları eklendiği için tatile çıkmak halkın yarısı için bir düş olmuş durumda. Nitekim geçtiğimiz yaz İtalyan halkının çoğunun tatile dahi çıkamamış olması İtalyanların günlük hayatlarında tartıştıkları konuların başında gelmekte.

Kriz, hane mutfaklarında da kendisini hissettirmiş durumda. İtalyan Tarım Konfederasyonu'nun yürüttüğü araştırmaya göre, özellikle 2008'de İtalya'da "milli yemek" makarna başta olmak üzere kırmızı et, balık, meyve-sebze ve ekmeğin tüketimi önemli ölçüde düşmüş durumda. Her yerde olduğu gibi, yaşlılar, emekliler ve yoksul kesim de krizden en fazla etkilenen kesimlerin başında gelmekte.

Bütün yükü üstlenmiş gözükken Ekonomi Bakanlığı'nın başındaki Bakan Tremonti, Kasım'ın ilk gününde yaptığı ve tasarladıkları kimi ekonomik önlemlere dikkat çektiği açıklamada "dar günlerde halka yemek sağlayacaklarını" belirtmeyi de ihmal etmedi. Mutfak vuran krize karşı yerel yönetimler de çeşitli çözüm arayışına girmiş durumda ve çoğu bölgede krizden en çok etkilenen ailelere özel sosyal yardımlar yapılıyor.

Ulusal Program: Avrupa Birliği ile müzakerelerin yol haritası

Erhan AKDEMİR

Ulusal Program aday ülkenin AB üyeliğinin gereklerini yerine getirebilmek üzere üstleneceği mevzuat uyumunu ve yapısal değişim yükümlülüklerini ne şekilde ve ne kadar sürede karşılayacağını ortaya koymaktadır. Yani, aday ülkenin AB sürecindeki yol haritası niteliğindedir.

Türkiye'nin AB sürecinde yeni yol haritasını gösteren üçüncü Ulusal Program'a göre 4 yılda 131 yasal düzenleme, 342 tüzük ve yönetmelik değişikliği ve 33 fasılla ilgili 473 düzenleme yapılması öngörülüyor. 400 sayfadan oluşan programda Anayasa değişiklikleri de bulunuyor. Ulusal Program, üretimden tüketime, sağlıktan eğitime, tarımdan sanayiye, enerjiden çevreye, adaletten güvenliğe, günlük yaşamın her alanında köklü değişiklikler getiriyor.

Programın giriş bölümünde, "Türkiye'nin hedeflerine ulaşmasını sağlayacak en önemli projesi Avrupa Birliği'ne tam üyeliktir. Avrupa Birliği'ne üyeliğimiz, halkımızın desteklediği ulusal bir hedeftir" vurgusu yapılıyor.

AB cephesinde ise Ulusal Program'ın en önemli özelliğini Siyasi Kriterler başlığı altında yer alan taahhütler oluşturuyor. Programda, Hükümet'in öngörülen yasal düzenlemeleri tamamlamaya kararlı olduğu vurgulanarak, "Temel hak ve özgürlükler, demokrasi ve hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlıkların korunması ve saygı görmesi hususlarında yapılan tüm reformların uygulamadaki etkisinin artmaya devam etmesi ve gerekli görülen tamamlayıcı yasal düzenlemelerin de ivedilikle hayata geçirileceği konusunda Hükümet'in iradesi tam ve kesindir. Türkiye artık, ağırlıklı olarak siyasi kriterler alanında gerçekleştirilen reformların uygulanmasının iyileştirilmesi ve süregelen zihniyet değişikliğinin pekiştirilmesi dönemine girmiştir" deniliyor.

Taslak metinde, siyasi kriterlerde kamu yönetiminin işlevselliği üzerinde duruluyor. İşlevsel bir "Kamu Denetçiliği Kurumu" kurulmasından söz ediliyor. "Siyasi Etik Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Taslağı"na ilişkin çalışmaların süratle tamamlanacağı ifade ediliyor. Taslak, Mal Bildirimi'nde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler de içeriyor. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin harcamalarına ilişkin olarak programda, Anayasa'nın 160. maddesindeki değişiklik doğrultusunda, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin harcamalarının ve devlet mallarının denetimi mevcut uygulamada olduğu gibi Sayıştay tarafından yapılmaya devam edileceği ve kalan

teknik düzenlemelerin tamamıyla yerine getirilmesi amacıyla yeni Sayıştay Kanunu'nda bir madde yer alacağı vurgulanıyor.

Siyasi Kriterler açısından, Milli Güvenlik Kurulu'nun (MGK) danışma organı olma niteliği, anayasa ve ilgili yasa değişiklikleriyle yeniden tanımlandığı vurgulanarak, gerçekleştirilen bu reformların etkin şekilde uygulanmasının sağlanmasına devam edileceğinin altı çiziliyor.

İç güvenlik kapsamında program, iç güvenlik hizmetinin, sivil iradenin belirleyeceği politikalar doğrultusunda ve yine onun denetim ve gözetiminde, hukukun üstünlüğü ve insan hak ve hürriyetleri çerçevesinde, kolluk kuvvetlerinin profesyonel ve uzmanlaşmış birimleri tarafından yerine getirileceği üzerinde duruluyor. Bu kapsamda, iç güvenlik yönetiminin koordinasyonunu ve sivil idarenin iç güvenlikle ilgili görev, yetki ve sorumluluklarını etkin olarak yerine getirmesini güçleştiren mevzuat hükümlerinin ve uygulamalarının değiştirileceği taahhüt ediliyor.

Programda, TBMM ve Bakanlar Kurulu üyeleriyle ilgili olarak saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik ilkelerin belirlenmesi için "Siyasi Etik Kanun Taslağı"nın süratle Meclis'e sevk edileceği de bildiriliyor.

Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu'nun, objektiflik, tarafsızlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik temelinde geniş tabanlı temsil esasına göre yeniden yapılandırılacağı ve davaların hızlı, basit ve en az giderle ve etkin bir biçimde görülmesini sağlamak amacıyla gerekli değişikliklerin yapılacağı ve nezarethanelerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi çalışmalarına devam edileceği de Üçüncü Ulusal Program'ın hedefleri arasında yer alıyor.

Programın üzerinde durduğu bir diğer alan da kadınlar. Kadınların toplumdaki statüsünün daha da güçlendirileceği belirtilen programda, hâkim ve savcı, belediye, kolluk kuvvetleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlara yönelik kadın hakları konusunda özel eğitimlerin verileceğine dikkat çekiliyor. Bu konuda ayrıca, şiddet tehdidi altında olan kadınlar için belediyelerce sığınma evleri kurulması çalışmalarına da devam edileceği ifade ediliyor.

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesine önem verilmeye devam edileceğinin vurgulandığı programda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'nun da gözden geçirileceği dile getiriliyor. Bu bağlamda ayrıca, barışçıl toplanma ve gösteri özgürlüğüne ilişkin tüm reformların uygulanması doğrultusunda kolluk kuvvetleri tarafından orantılı güç kullanımına yönelik tedbirlerin uygulanması konusunda Türk Polis Teşkilatı'nın toplumsal olaylara müdahale kapasitesinin güçlendirileceği de programda vurgulanıyor. Programda ifade ve basın özgürlüğü çerçevesinde, şiddet

içermeyen eleştiri mahiyetindeki ifadelerin cezalandırılmamasına yönelik tedbirlerin alınacağı ifade edilerek, namus cinayetlerinin daha ağır şekilde cezalandırılmasını öngören yeni 'Türk Ceza Kanunu' hükümlerinin etkin olarak uygulanmasının sağlanacağı belirtiliyor.

Din özgürlüğü ve hoşgörü kapsamında programda, din özgürlüğünü tam anlamıyla tesis etmek amacıyla, hoşgörü ortamının oluşması için gerekli görülen tedbirlerin alınacağına vurgu yapılarak, Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun kabul edilmiş olup, gayrimüslim cemaatlerin din adamı ihtiyacının karşılanması için Anayasa'nın temel ilkeleri ve laik milli eğitim anlayışı çerçevesinde uygun görülecek tedbirlerin alınacağı da ifade ediliyor.

Kültürel haklar alanında gerçekleştirilen kapsamlı reformların uygulanmasına devam edileceğinin belirtildiği üçüncü Ulusal Program'da özel veya resmi tüm hizmetlere engellilerin tam erişiminin sağlanacağı ve çocuk işçiliğiyle mücadele çalışmalarına devam edileceği vurgulanıyor.

Ekonomik kriterler açısından program mevcut sorunları ortadan kaldırmaya yönelik adımların atılmaya başlanacağı mesajı veriyor. Bu bağlamda, Türkiye-AB arasındaki gelişmişlik farkının azaltılması hedefine yönelik olarak istikrar odaklı makro ekonomik politikaların genel çerçevesinin korunmasının sağlanacağı, enflasyon hedeflemesi rejimine ve özelleştirme programının uygulamasına devam edileceği ve kayıtdışı ekonomi ile mücadele için bir strateji kapsamında orta ve uzun vadeli tedbirlerin uygulanacağı vurgulanıyor.

AB yolundaki Türkiye'den 'kibirli' salvolar

Erdem GÜNEŞ

Türkiye'nin Avrupa Birliği yolunda "yıllık karnesi" mahiyetindeki İlerleme Raporu 5 Kasım'da açıklanacak. Son bir yılda kaydedilen gelişmelerin değerlendirileceği rapora ülke gündemini derinden sarsan iki büyük davanın da girmesi raporun "sızdırılmayan" kısmına olan merakı da arttırdı. Ergenekon ve Deniz Feneri Davaları AB yolundaki kaplumbağa adımlarını zaten yavaşlatmıştı fakat bunun somut iki örneği geride bıraktığımız ay devletin zirvesinden geldi. Çarpıcı mesajların ilki hükümetten ikincisiyse Türk Silahlı Kuvvetleri'ndendi.

'Yük olmayacağız, yük alacağız.'

Ana muhalefet partisi CHP ve medyanın yoğun bir baskıyla gündemde tuttuğu yolsuzluk iddiaları hükümete sıkıntılı günler yaşatırken Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Avrupa Birliği'nin 50. Kuruluş yıldönümünde AB'ye yönelik eleştirilerde bulundu. "Yük olmaya değil, yük almaya geliyoruz," diyen Erdoğan Türkiye-AB ilişkilerinin geçmişini, bugününü ve geleceğini değerlendirdiği açıklamalarında şu sözleri kaydetti: "AB, güvenlik, enerji, genişleme, yaşlanan nüfus ve işgücü gibi ciddi sorunlara çözüm arayışı içindedir. AB'nin tüm bu ve benzeri sorunlarla başedebilmesinde aslında Türkiye, kilit rol konumundadır." Üyelik müzakerelerinin başladığı 3 Ekim 2005 tarihinin kendi hükümetinin 'başarısı' olduğunu ve 3 yıldır da bu başarıyı sürdürdüklerini ifade eden Erdoğan "AB'nin Türkiye'den kazanacak çok şeyinin olduğunu" da ekledi. "Bugüne kadar AB'ye üyelikten Türkiye'nin ne kazanacağı konuşuluyordu. AB ile ilişkilerimizde yakın zamana kadar Türkiye, bu işten kazançlı çıkacak tek taraf olarak algılanıyordu. Oysa bugün, roller artık dengeye oturmaya başlamıştır," diyen Erdoğan enerji, güvenlik, istikrar gibi konularda AB'nin Türkiye'ye olan ihtiyacını şu sözlerle açıkladı: "Enerji konusu mu, cevap Türkiye. Genç nüfus mu, cevap Türkiye'nin genç ve dinamik nüfusu. İşgücü mü, cevap yine Türkiye'nin genç, dinamik, tecrübeli, birikimli işgücü. Güvenlik mi, istikrar mı, güçlü bir ekonomik yapı mı, güçlü bir siyasi yapı mı, çoğulcu bir karaktere kavuşmak mı, cevap yine Türkiye'dir. Bunu niye söylüyorum. Çünkü onlar çıkabildikleri en üst noktaya çıktılar. Şimdi orada nasıl durabileceklerinin cevabını arama gayreti içerisindedirler. Ama biz tırmanıyoruz, güvenle, heyecanla, istikrarlı şekilde tırmanıyoruz. Bizim önümüz açık. Yeter ki biz enerjimizi içeride kaybetmeyelim."

Türkiye'nin önünü kesmek isteyen Avrupalıların da olduğunu söyleyen Erdoğan bunların farkında olduklarını ve gelişmeleri doğru okuduklarını söyledi ve "Hiç endişemiz yok, sizin de endişeniz olmasın, rahat olun," mesajı verdi.

'AB nihai hedefimiz değil.'

Öte yandan bu açıklamadan bir gün sonra bir AB eleştirisi de askeri cenahtan geldi. Genelkurmay'da "akredite" medyanın Ankara temsilcileri ve haber müdürleriyle yemekli bir toplantıda bir araya gelen yeni Genelkurmay Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ TSK'nın AB'yi nihai bir amaç olarak görmekten ziyade Atatürk'ün hedef gösterdiği muasır medeniyet seviyesine ulaşma yolunda bir araç olarak gördüğünü açıkladı. Ancak İlker Başbuğ AB'nin Türkiye'den, "ulus devlet ve üniter devlet yapısını zayıflatabilecek isteklerde bulunulması" halinde TSK'nın "üyelik işi" içinde olmayacağını da ekledi. Bunu "TSK AB standartlarını istemiyor" şeklinde yorumlamanın yanlış olacağını söyleyen Başbuğ, aynı hassasiyetlerin pek çok Avrupa ülkesinde de olduğunu söyledi.

Avrupa yüzünü ABD'ye döndü: Yeni bir Bretton Woods mu doğuyor?

Kapitalizmi kim kurtaracak?

Esra AKGEMCİ

"Yeni bir Bretton Woods Anlaşması'na doğru gidiyoruz. Kapitalizmi tamir edeceğiz." Bu sözler, Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'e ait. 15 Ekim'de Brüksel'deki AB zirvesinde "yeni bir küresel ekonomik düzen" isteğini dile getiren Sarkozy, AB liderlerinin de desteğini alarak, ABD merkezli küresel ekonomik düzenin yeniden şekillendirileceği Bretton Woods benzeri yeni bir uluslararası konferans düzenlenmesi için düğmeye bastı.

Fransa dönem başkanlığındaki ilk olağan AB devlet ve hükümet başkanları zirvesi, tüm dünyayı etkisi altına alan küresel mali kriz gündemiyle başladı. Sarkozy, 1944 tarihli Bretton Woods anlaşmasıyla şekillenen ve 1971'e kadar süren uluslararası ekonomik düzeni yeniden getirecek köklü reformlar yapılması için AB liderlerinden destek istedi. Bretton Woods konferansının ikincisinin düzenlenmesine ilişkin bir teklif, bir hafta önce de İngiltere Başbakanı Gordon Brown tarafından dile getirilmişti. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) da fikir olarak doğduğu ünlü Bretton Woods konferansı, bugün "yeni bir finansal mimari" arayışında olan Avrupalı liderler için somut bir örnek oluşturuyor.

Bretton Woods ruhu, kapitalizmi canlandırabilir mi?

II. Dünya Savaşı sırasında, Temmuz 1944'te ABD'nin New Hampshire eyaletinin küçük bir kasabası olan Bretton Woods'ta dünya ticaretini geliştirmek için toplanan konferans, uluslararası finans sisteminin kurallarını koymuştu. ABD Hazine Bakanı Harry White'in geliştirdiği uluslararası ödemelerde kullanılacak sisteme göre, altına dönüştürülebilen tek para birimi dolar olacak, diğer para birimlerinin değerleri de dolara göre ayarlanacaktı. Bu sistem ancak 1971'e kadar devam edebildi. ABD, Vietnam savaşının da etkisiyle dış ticaretinin büyük boyutlarda açık vermesi ve doların değerinin düşmesi nedeniyle, 1971'de doların altına dönüştürülebilirliğini kaldırdı.

ABD, Bretton Woods'tan bu yana dünya ekonomisi içinde sahip olduğu ayrıcalıklı konumunu geçirdiği krizlere rağmen bugüne kadar korudu. Bu ayrıcalıklı konumun getirdiği nimetlerden sonuna kadar yararlanan ABD, savunma giderlerini sınır tanımadan artırmaya ve dev cari açıklar vermeye devam etti. Bugün piyasaların kabusu haline gelen krizi tetikleyen sorun, 2006'nın ikinci yarısında ABD ipotekli konut

piyasalarında patlak verdi. 2007'den itibaren şişen borsada en sonunda patlayan ve bir virüs gibi tüm dünyaya yayılan küresel mali kriz, iyice derinleşerek yeni bir boyut kazandı. Büyük Wall Street bankalarının iflas etmesi, tahvil piyasalarının çökmesi, bankaların kredi vermeyi durdurması ve İngiltere Merkez Bankası'nın raporuna göre dünyadaki finans kuruluşlarının zararının 2,8 trilyon dolara ulaşması, finans sisteminin ve kapitalizmin sorgulanışını da beraberinde getirmiş durumda.

AB Liderlerinin gözü ABD seçimlerinde

Sarkozy, AB zirvesinin ardından, "Herkes, bu konuda yakın gelecekte dünya zirvesi düzenlenmesi ihtiyacını paylaşıyor" dedi ve adres olarak New York'u gösterdi. Kriz, New York'ta başladıysa, çözüm de New York'ta olmalıydı. Sarkozy, vakit kaybetmeden "bu mesajı iletmek" için 18 Ekim'de AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso ile birlikte, ABD Başkanı George W. Bush'un Washington yakınlarındaki yazlık konutu Camp David'e gitti. Bush da, görüşmeden önce yaptığı açıklamada, küresel mali krizi ele almak üzere dünya liderlerine ev sahipliği yapmaya hazır olduklarını belirtti. "Bu krizin bir daha olmaması, uluslarımızın mali sistemlerini güçlendirmek ve modernize etmek için birlikte çalışacağız" dedi. Bush, Sarkozy ve Barroso, Camp David'de yaptıkları yaklaşık 2.5 saat süren görüşmenin ardından, bir dizi dünya liderleri zirvesi yapılmasına karar verdiler. İlk zirvenin, 4 Kasım'daki başkanlık seçiminden hemen sonra ABD'de yapılması düşünülüyor.

Kapitalizmin son krizi: Yoksa Marx haklı mıydı?

Sarkozy, yaşanan küresel krizi, "Bu daha fazla kabul edilemez. Bu daha fazla mümkün değil. Bu tür kapitalizm, bizim inandığımız kapitalizme bir ihanettir" sözleriyle değerlendirdi. Bush ise, yapılacak reformların kapitalizmi tehdit etmemesi gerektiğini söyleme gereği duydu.

Krize karşı alınan tüm önlemlere rağmen, Bush'un kapitalizme zarar gelmesin diye duyduğu endişeyi, bugün liberallerin çoğu paylaşıyor. Son zamanlarda Marksist iktisatçıların kapılarını çalıp "Marx geri mi dönüyor" diye soruyorlar. Türkiye'nin önde gelen iktisatçılarından Korkut Boratav şöyle açıklıyor: "Onlara göre Marx, çoktan tarihin tozlu sayfalarına karışması gereken biriydi. O yüzden şimdi hortladı mı diye endişe ediyorlar. Oysa Marx hep buradaydı."

Küresel kriz nedeniyle kapitalist sistemin yeniden sorgulanmaya başlaması Alman filozof, ekonomist ve devrimci Karl Marx'a ilgiyi açıkça artırmış görünüyor. 19.

yüzyılda kaleme aldığı başyapıtı "Das Kapital"de, kapitalizmi masaya yatıran ve kapitalist sistemin kendi yarattığı i dinamiklerle bir gün yok olmaya mahkum olduğunu söyleyen Marx'ın kitap satışları Almanya'da yüzde 300 oranında arttı.

İngiliz BBC televizyonu, Marx'ın kitaplarında yaşanan satış patlamasını internet sitesinin ana sayfasından "Turning Red" yani "Kızıla Dönüş" başlığıyla duyurdu. Alman yayınevleri özellikle "Das Kapital"ın çok satıldığını, ekonomik krizden önce satışları 200'lerde olan kitabın, 2008'de 1500 adet sattığını belirtiyor. Marx'a yönelenlerin çoğunluğunu ise, ekonomik sistemden memnun olmayan gençler oluşturuyor.

Portre: Yeşil-Kızıl Danny

Yeşim ÖZTÜRK

Türk kamuoyunda, AB Parlamentosu'ndaki Türkiye yanlısı söylemleriyle dikkat çeken Daniel Cohn Bendit; Avrupa'daki ününü Fransa 68 hareketinin lideri olmasına borçlu. Hayatının hiçbir döneminde komünist olmadığını söylemesine rağmen kendisine "kızıl" lakabının yakıştırılması da bu yüzden. Avrupa Parlamentosu Yeşiller grubu eşbaşkanı "Kızıl Danny" kırk yıl önce olduğu gibi yine özgürlüklerden yana ancak bu kez sosyalistler tarafından liberalizmle işbirliği yapmakla suçlanıyor.

1945 yılında Fransa'da Alman Yahudisi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Bendit, sosyoloji okuduğu yıllarda anarşist hareket içinde aktif olarak yer almıştı. Fransa'daki 68 Mayıs olaylarının öğrenci liderlerinden biriydi ve bu ülkede karıştığı eylemler sonucunda sınır dışı edildi. Fransa'ya geri dönüşü 90'larda, siyaset sayesinde oldu ve Fransız Yeşil Parti'nin liderliğini üstlendi. 2004'te ise Alman Yeşil Parti'den adaylığını koyarak parlamentodaki görevine devam etti.

Göçün serbest bırakılmasından ve göçmenlerin haklarının korunmasından yana olan Bendit'e göre Avrupa'nın en önemli sorunlarından biri ırkçılık. Avrupa yerlileri koruyup yabancıları uzaklaştırarak bir yere varamaz ve bu varolan kimlik sorununu daha da belirginleştirir. Avrupa'nın güvenli bir yer olmadığını, korumalarıyla gezen bir bakanın Avrupa'yı güvenli sanmasının doğal olduğunu, ancak ırkçılığın devam eden bir sorun olduğunu belirten Bendit, siyasileri bu konuda daha ciddi önlemler almaya davet ediyor. Örneğin ırkçı eylemlerde bulunanların 4 yıl süreyle oy verme haklarının ellerinde alınabileceğini ve hatta bu kişilerin hapis cezasına çarptırılabilceğini söylüyor. Yani Avrupa'nın kendi içindeki yabancı korkusunu bir şekilde yenmesi gerektiğini vurguluyor.

Paris 2005 olaylarıyla ilgili olarak dönemin İçişleri Bakanı Sarkozy'nin eylemlerin çok iyi organize edilmiş olduğunu belirtmesine karşılık olarak Bendit sert yanıt vermekten çekinmemiş ve demişti ki: "Sarkozy'nin bu sözleri sadece İçişleri Bakanı olarak şaşırdığını değil aynı zamanda komplo teorileriyle kendi hatalarını kapamaya teşebbüs ettiğini gösteriyor."

Bendit ve Sarkozy arasında uzun süredir farklı konularda ortaya çıkan tartışmalar var. Öyle ki Fransız gazetelerinde 68 Mayıs'ının Sarkozy'nin korkulu rüyası olduğuna dair haberler bile yapılıyor. En son yaşananlardan biri de Olimpiyat halkalarının yerine kelepçeler çizili olan tişörtüyle Parlamento'da konuşan Bendit'in, Sarkozy'den Çin'deki Olimpiyat Oyunları açılışına gitmemesini istemesiydi. Çin'in antidemokratik yönetimine

karşın hiçbir şey yapmadan oraya gitmek Bendit'e göre utanç vericiydi. Bu nedenle oyunların açılışından önce Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy'ye, Çin'de özgürlükten ve hukuktan yana olan 7 siyasi suçlunun listesini gönderdi ve "Biz insan hakları istiyoruz, olimpiyat oyunu değil," diyen bu kişilerin varlığını dünya kamuyouna duyurmasını istedi. Ancak Sarkozy dostluk ve kardeşliği simgelediğini söylediği Olimpiyatların açılışına gideceğini çoktan duyurmuştu. Genel olarak birbirine zıt fikirlerin destekçisi olsalar da Bendit ve Sarkozy'nin "Avrupalı kimliği" oluşturma çabasında ortak paydada buluştukları söylenebilir.

Bendit'in piyasa ekonomisinden yana olması, göçmen haklarını savunması, nükleer enerjiden vazgeçilmesini istemesi, çevreyi koruma konusunda katı kurallar getirilmesini savunması hem sağın hem solun tepkisini çekiyor. Ancak bu onun görüşlerini dile getirmesini engelleyecek gibi görünmüyor. Aksine dikkat çekici ve cesur söylemlerine devam ediyor:

"Putin'le görüşmeliyiz ama onunla akşam yemeği yememeliyiz."

"Sarko Fransa değildir, Sarko Sarko'dur."

"Problemimiz ne sağ ne sol, problem biziz."

Uluslararası müdahalenin olduğu alanlarla ilgili olarak bu tip bölgelerde askeri varlığın yeterli olmadığını savunan Bendit, Afganistan'da yapılmak istenen yeniden inşanın askeri bir mantıkla yerine getirilemeyeceğini, ancak sivil bir yapının emrine verilecek askeri birliklerin amaca ulaşabileceğini belirtiyor. Aynı Bendit AB'nin kendine ait bir ordusu olması gerektiğini de söylemekte.

Türkiye'nin üyeliğinin AB derinleşmesini kötü değil iyi yönde etkileyeceğini ve halkının büyük çoğunluğu Müslüman olan laik bir ülkenin AB'ye katılmasının desteklenmesi gerektiğini düşünüyor Bendit. Bu konuda referandum yapılmasına da karşı çıkıyor çünkü ona göre başkaları hakkında oylama yapmak haksız ve tehlikeli. Ayrıca kimin Avrupa'nın içinde kimin Avrupa'nın dışında olduğunu belirlemeyi bir referandum için fazlasıyla siyasi bir karar olduğunu da ileri sürmekte. Türkiye'nin asla üye olmaması gerektiği görüşlerine karşı Bendit 40 yıldan beri Türkiye'ye birşeyler vaadedildiğini artık somut gelişmeler gerektiğini belirtiyor. Yani Türkiye hakkında milli ve çıkarıcı görüşlerden hareket edilerek tartışma yürütülmesine son verme yanlısı. Türkiye'nin üyeliğinin İstanbul'da değil Diyarbakır'da belirleneceğini ve gelecek hakkında kesin yargıya varmanın mümkün olmadığı da Bendit'in sözleri arasında.

Avrupa Parlementosu'nun ulusal bir parlamento olmadığı için gerçek bir parlamento olduğunu ve orada bulunmaktan memnun olduğunu, gelecek seçimlerde tekrar aday olmasının yüksek bir olasılık olduğunu belirten Yeşiller'in "Kızıl Danny"si, daha uzun yıllar parlamentoda tartışmalı ve fakat gönülden inandığı değerleri korumaya devam edecek gibi görünüyor.

Avrupa Basınında Jörg Haider'in ölümü

Jörg Haider, Avusturya'nın kuzeyinde doğmuş, babası ayakkabı imalatçısı ve resmi Nazi askeri, annesi bir öğretmen ve Hitler'in resmi gençlik liderlerinden. İkisi de Nazi partisine üye olmanın yasak olduğu yıllarda, 1929'da partiye üye olur. Dünya savaşından sonra ikisi de toplumdaki dışlanır; bu Haider'in politik fikirlerinin oluşmasında önemli rol oynar. Büyük dayısından kalan ve değeri milyonlar eden bir arsaya sahip olur. İyi okullara gider. Viyana'da hukuk eğitimi alır. Büyük Almanya hedefiyle kurulan milliyetçi gruplara katılır...

1999'da % 27'lik bir oy oranıyla partisi başarılı oldu. Seçim kampanyasında göçmenlik ve AB karşıtı politikaları kullandı. 2000'de Özgürlük Partisi'nden ayrıldı ve Muhafazakar Halkın Partisi'yle koalisyonla girdi. 2 yıl sonra kontrolü altında olan bölge Carinthia'nın İngiltere'yle turistik ilişkiler kurmasını sağlamak amacıyla yaptığı gezide, anti-Nazi taraftarlarının protestosuyla karşılaştı. 2005'te Özgürlük Partisi'yle de yollarını ayırdı ve daha ılımlı bir parti olan Gelecek için Birlik Partisi'ni kurdu. Bu yaz, partisinin ulusal seçimlerdeki oylarını arttırmak için siyasi arenaya bir dönüş yapmıştı (**Guardian**).

Kurier (Avusturya)

Yirmi yıldan beri Avusturya'nın siyasi yaşamını derinden etkiledi ve siyaseti kutuplaştırdı. Hayatı, büyük seçim galibiyetlerine de yıkıcı mağlubiyetlere de konu oldu. On altı yıllık siyasi yaşamını Haider'le birlikte geçiren eski başbakan yardımcısı Susanne Riess-Passer, Haider için "İnsanlarla onun kadar iyi geçinen birini görmedim. Ona anlatılanları saatlerce dinleyebilme sabrına sahipti." yorumunda bulundu. Haider siyaseti kutuplara ayırdığının farkındaydı ve bunu gizli saklı yapmıyordu. Kişiliğiyle de ilintili olarak denebilir ki kıskanç bir insandı ve her zaman 1 numara olma arzusundaydı.

Der Standard (Avusturya)

Kaertner valisi ve BZÖ'nün lideri Jörg Haider'in trafik kazası sonucu hayatını kaybetmesi tüm Avusturya'da şok etkisi yarattı. Haider on beş yıl önce geçirdiği trafik kazasında da başından yaralanmıştı. Son seçimlerden büyük bir başarıyla çıkan Haider, kırmızı-siyah koalisyonu yaratmaya çalışırken bir yandan da FPÖ ile de yakın ilişkiler kurmayı ihmal etmiyordu.

Le Figaro (Fransa)

Popülist lider Jörg Heider'in ölümünden sonra cumartesi günü Avusturya'da derin üzüntü havası hakimdi. Her görüşten siyasi sınıf, siyasi hayatı derinden etkileyen "sıra dışı bir politikacının" yok oluşunu üzüntüyle karşıladı. Avusturya Cumhurbaşkanı Heinz Fischer "çok yetenekli bir politikacının" ölümünü "insani bir trajedi" olarak nitelendirip, Heider'in "heyecana ama aynı zamanda sıkı eleştirilere neden olduğunu" da belirtti.

La Croix (Fransa)

Hastaneye gelen çok sayıda çiçek buketlerinin üzerinde birinde, "sevgili Jörg, seni hiçbir zaman unutmayacağız, sen bizim Lady Di'mizdin. Gerçekten yürekli bir adamdın" yazdığı bildirildi. Başka mesajlardaysa, Jörg Heider'in James Dean'e benzetenler de oldu. Antisemit ve Nazi yanlısı söylemleriyle akıllarda yer edinen Heider, son seçim kampanyasında bu söylemlerini eskisi kadar dile getirmeyenken Viyana ve Brüksel'in yüksek kulislerinde yer alan yolsuzluklar ve ayrıcalıklar üzerinde durmuştu.

La Libre Belgique (Belçika)

28 Eylül seçimlerinde partisini siyasi yelpazenin 4. sırasına yerleştiren Heider, yurt dışında özellikle 2000'de Avusturya'nın AB ülkeleri tarafından boykot edilmesiyle hatırlanıyor. 1990'larda antisemit ve Nazi yanlısı söylemleriyle kendisine siyasette yer bulan Heider, son seçim kampanyasındaysa Brüksel'in Viyana'ya olan "üstünlüğünü" eleştirmişti. Avusturya'da 2 gençten (16-29 yaş arası) birinin aşırı sağa oy verdiği tahmin ediliyor.

Le Soir (Belçika)

Avusturya'nın her yanından hastaneye akın eden Avusturyalılar, Heider'i Lady Di ve James Dean'e benzettiler. Her zaman bir sinema yıldızı gibi görünüşe önem veren Heider, son genel seçimlerde oy oranını özellikle gençler arasında arttırmıştı.

La Dernière Heure (Belçika)

Heider en son, suçlular için aşırı sağın kalesi olan Carinthie eyaletinde 1200 metre yüksekte bir merkez kurmuş ve bu nedenle de Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından kınanmıştı.

Times Online (Britanya)

Haider'in basın sözcüsü, kazayı "bir insanlık trajedisi", "dünyanın sonu" olarak tanımladı. Avusturya Şansölyesi, Haider'in "Avusturya'nın yerel politikasının şekillendirilmesinde büyük rol oynadığı" yorumunu yaptı. Tutkulu bir maraton koşucusu ve kayakçıydı.

Telegraph (Britanya)

Avusturya başbakanı ve iktidardaki sosyal demokrat koalisyonun üyesi Fischer, Haider'i "ilgiyle birlikte yüksek bir eleştiriyi de harekete geçiren yetenekli bir politikacı" olarak tanımladı. Yeşiller Partisi'nin lideri Eva Glawischni Haider'in ölümünü "son zamanların en tartışmalı ve dikkat çekici politik figürlerinden birinin trajik ölümü" olarak nitelendirdi.

Nazi toplama kamplarına ölüm kampları yerine "ceza" kampları diyen, Saddam Hüseyin ve Kaddafi gibi despotları ülkelerinde ziyaret eden, Özgürlük Partisi Muhafazakar Halkın Partisi'yle 2000'de koalisyona girince Avusturya'ya AB tarafından geçici yaptırımlar uygulamasına yol açan bir lider.

Guardian (Britanya)

Eleştirmenler onu "yuppie faşisti" olarak adlandırıyordu. 58 yaşında trafik kazasında ölen lider, Nazi politikalarını övmesine rağmen aşırı sağla olan bağlarını hep reddetti. Eski bir SS subayı ve Haider'in Avusturya'nın Özgürlüğü Partisi'nden selefi olan Frederic Peter, "Bu adam öyle bir satıcı ki, her ürünü pazarlayabilir" açıklamasında bulunmuştu. 1999'da Haider'in biyografisini yazan Christa Zochling, "her popüler fikir onun yanında anlam bulabilir... Kendisini durumların kurbanı olarak görmeyi severdi. Bazen kendisine bir Kürt, Filistinli, hatta bir Yahudi'nin yerine koyardı."

ABC (İspanya)

Avusturya'da 1990'larda aşırı sağı yeniden canlandıran Haider, yine aşırı sağ için yeni bir model sayılıyordu.

La Razón (İspanya)

"SS'nin tanınması ve Alman Ordusu'nun bir parçası olarak SS'ye saygı duyulması gerektiği"ni savunan sözleri nedeniyle politikadan uzaklaştırılan Jörg Haider, 2005'te

kurduğu "Avusturya'nın Geleceği İttifakı" partisiyle geçen eylöl ayındaki seçimlerde % 11'lik bir halk desteği sağlamıştı.

Süddeutsche Zeitung (Almanya)

Menkıbeli Halktribünü, sinik Sağ Popölizmi. Jörg Haider bir insanda olabilecek her tür aykırılığı kendinde barındıran bir isimdi. Ölümü Avusturya sağında yeni bir sayfa açacak gibi görünüyor.

Frankfurte Allgemeine (Almanya)

Jörg Haider, Avusturya federal politik sahnesine dönüşünden 14 gün sonra öldü. BZÖ partisi temsilcisi Stefan Petzner Pazar günü yaptığı açıklamada "Bugün Kaernter'de güneş doğmayacak" dedi.

Vatan

Türk düşmanı lider kaza kurbanı: Aşırı sağcı lider Joerg Haider'in ölümü Avrupa'yı şok etti.

Taraf

Avrupa'nın en ırkçı liderlerinden Avusturya'nın Geleceği İttifakı'nın Genel Başkanı Jörg Haider, annesinin doğum gününü kutlamaya giderken arabasının takla atması sonucu öldü.

NTV

Avusturyalı aşırı sağcı lider Joerg Haider, geçirdiği trafik kazası sonucu öldü. Aynı zamanda vali olan Haider, cami ve minare yapımını yasaklamıştı.